

KRITERIER FOR VURDERING AF SPILLEFILM UNDER KONSULENTORDNINGEN

Dokumentet beskriver kriterier for vurdering af spillefilm under konsulentordningen

I Danmark uddeles en del af støtten til spillefilm af en række tidsbegrænset ansatte filmkonsulenter. Filmkonsulenterne fungerer som *individuelle beslutningstagere*, og de vurderer hvilke ansøgninger om støtte til manuskript, udvikling eller produktion, der har den fornødne kvalitet til at modtage støtte.

Når vi anvender et konsulentsystem til at uddele filmstøtte, har det først og fremmest to grunde. For det første sker det ud fra en erkendelse af, at man ikke kan lave regler for, hvad der er en god film, og at det derfor ikke er muligt at uddele filmstøtte efter den form for objektive kriterier, som vi er vant til i den øvrige offentlige forvaltning.

For det andet indeholder konsulentsystemet et ønske om at undgå at afgøre hvilke film, der skal støttes, ved konsensus eller håndsoprækning. Den form for beslutninger har en tendens til frasortere det nyskabende og originale til fordel for det velkendte, som *virkede forrige gang*, og det er ikke hensigtsmæssigt, når det drejer sig om filmstøtte.

Når vi i det følgende taler om de kvalitetsparametre, der arbejdes med i konsulentordningen, skal det ses som størrelser, der er i konstant forandring, og som udvikler sig i takt med filmkunstens udvikling. Det vil til enhver tid være filmkonsulentens opgave at forholde sig åbent til nye og anderledes måder at lave film på. Der er ofte tale om en vurdering over tid, en vurdering i en løbende udviklingsproces, og det er derfor også nødvendigt at medtage denne proces, for at forstå hvordan vurderingen foretages.

Konsulentens vurdering

Vurdering af kvalitet og det enkelte filmprojekts berettigelse hænger uløseligt sammen og tager udgangspunkt i en mere overordnet betragtning: Hvorfor skal en historie laves? Hvad berettiger netop denne films tilblivelse? Og hvorfor? Svaret er, at vi vil mærke fortællerens anfægtelse. Og at vi selv vil anfægtes.

Fortællerens anfægtelse er at *ville* publikum noget. Vi skal kunne mærke, at nogen taler til os og vil fortælle os noget. Instruktøren eller forfatteren skal have noget på hjerte. Det betyder ikke, at der nødvendigvis skal være et tydeligt budskab eller en morale, men snarere at der skal stilles spørgsmål, som vi som publikum kan reflektere over.

Publikums anfægtelse handler om at blive udfordret i vores opfattelse af livet og virkeligheden i bred forstand. Det sker, når nogen eller noget fortæller os, at livet ikke er, som vi troede, og at det kan anskues på måder, vi ikke selv har set eller erkendt. Det er forhold, som ikke kan begribes af hverdagsbevidstheden, sproget eller videnskaben, men som netop på et intuitivt plan kan opfattes og fortolkes i kunsten.

Når vi taler om at blive anfægtet, er det ikke afhængigt af filmens genre, men gælder uanset om det er en romantisk komedie, et drama eller en spændingsfilm. Det er *essensen* af filmprojektet og findes i kombinationen af et stærkt vedkommende tema, en egen original grundtone og fortællerens greb ind i filmen. Med fortællerens greb menes de aktive valg, der er truffet omkring fortællingen; af nødvendighed, med nysgerrighed og vilje.

Film er en parallel til vores eget liv med menneskeligt genkendeligt stof, som vi kan reflektere over, også selvom fortællingen foregår i en virkelighed langt fra vores egen. Som publikum har vi viden om fortællinger, universer og karakterer, der ligger klar til at blive spillet med, når vi ser film. Kombineret med egne oplevelser skaber vi forventninger og leder efter og drager slutninger ud fra det, vi præsenteres for. På den måde er en film i konstant udveksling med sit publikum. I den udveksling og leg med genkendelsen vil vi som publikum overraskes, udfordres og bevæges – og vi vil underholdes.

Filmkonsulenten er publikums forpost, udrustet med faglig viden. Ud over den samme personlige og direkte udveksling med filmens fortæller, som publikum oplever, arbejder filmkonsulenten med faglig viden og analyse, der kan hjælpe os til at se det almengyldige og universelle i det personlige. For filmkonsulenten bliver det at arbejde med publikum som kvalitativ størrelse uadskilleligt fra det at vurdere filmprojektets kvalitet, og det betyder, at publikums oplevelse altid er til stede i vurderingen og udviklingen af et filmprojekt.

Kvalitetsparametre

Vurderingen af en ansøgning vil altid være en subjektiv vurdering, men en vurdering, der er funderet i en fagligt kompetent analyse og formår at hæve sig over de private præferencer og den personlige smag.

I vurderingen af en ansøgning om støtte vil der som regel indgå en række kvalitetsparametre, der skal medvirke til, at konsulentordningen støtter de bedste filmprojekter, men det er parametre, der kan variere fra film til film.

Kvalitetsparametrene er:

Originalitet

En original fortælling kan både være en film, der i sin helhed aldrig er set magen, eller det kan være en ny og original fortolkning af noget velkendt. Originalitet ses både i helheden og i detaljen som noget overraskende og uforudsigeligt, og forholder sig til publikums forventning om at opleve nye fortællinger på film.

Tematik

En films tematik handler om filmens inderste kerne; det som filmen handler om, og som oftest kan udtrykkes som en værdiorienteret påstand: en præmis. Filmens tema er tæt knyttet til filmens kerne, til hvad filmen skal fortælle, og hvad filmen skal undersøge, og er som regel båret af nødvendighed eller begejstring.

Fortællegreb

En film vil ofte føre og forføre. Det forudsætter, at filmen har et bevidst valgt fortællegreb og en egen stemme. Filmens fortællegreb er de valg, der træffes for at fortælle historien: vinkel, tone, narrativ struktur og de rum begivenhederne udspiller sig i. En historie kan fortælles på uendeligt mange måder, og derfor er instruktørens fortællegreb afgørende.

Udtryk

Det er vigtigt konstant at forholde sig til, at det endelige værk netop er film og ikke skrevne ord. Det skrevne skal være billeddannede, og igennem udviklingsprocessen skal filmens æstetik træde stærkt frem. At der tænkes i det visuelle og det lydelige på nye interessante måder er en væsentlig positiv faktor.

Karakterer

En film har karakterer, der kan trække os ind i filmen og fastholde os der. Karaktererne vil ofte være menneskeligt genkendelige, men skal kunne rumme særegne og uventede menneskelige træk – sympatiske som usympatiske. Karakterernes udvikling, dialog og refleksion er ofte omdrejningspunktet for historien.

Univers

Filmens univers er fortællingens rum i bred forstand. Historiens univers kan udbygge og understrege filmens tema og skærpe og tydeliggøre fortællingen. Det handler om genkendelighed og uforudsigelighed, som kan spille med og mod publikums forventninger.

Proces

Udvikling og forandring er en væsentlig del af filmens tilblivelse. Fra den første spæde idé undfanges over manuskript, udvikling, casting, optagelse, klipning og frem til premieren, er en film i konstant forandring. Et dramatisk stof er levende, organisk, historien udvikler sig ofte i en uforudsigelig retning, og det er fra starten uforudsigeligt om en god ide kan udvikles til en god film.

Den grundlæggende idé bliver konstant fortolket af skuespillere og hele teamet bag filmen. Processen er derfor endnu en vigtig faktor for, om et projekt findes støtteværdigt.

Filmkonsulentens væsentligste opgave ligger i at være kreativ sparringspartner i den udvikling, der ligger op til den egentlige produktion. Som udenforstående har konsulenten mulighed for at stille de svære spørgsmål og skubbe til fastlåste tankegange. Filmkonsulenten har desuden mulighed for at give støtte til at undersøge konkrete tvivlsområder inden for alle dele af filmproduktionen. Samtidig skal filmkonsulenten udfordre de involverede og skabe den modstand, som er væsentlig for at afdække projektets styrker og svagheder. Dette giver mulighed for at skabe klarhed om filmens tilblivelse for alle involverede.

En vigtig del af en films udvikling og produktion handler om de mennesker, der skal lave filmen. Film kræver både produktionsmæssige erfaringer og kunstnerisk talent. Der skal være en gunstig sammensætning af det kreative team af forfatter, instruktør og producer, men andre funktioner spiller også en væsentlig rolle. Det er vigtigt, at kombinationen af talent og erfaring er stærk nok til at løfte det projekt, som der søges støtte til.

Udviklingsprocessen styrker konsulentens grundlag for at prioritere mellem projekterne. Når projekternes styrker og svagheder træder tydeligere frem, skal projekterne ikke alene vurderes for deres egne kvaliteter, men også i forhold

til de andre projekter, der er i udvikling. Vurderingen af en films kvalitet er således også afhængig af den samlede karakter og kvalitet af filmprojekter i perioden.

Filmkonsulenten har et bredt udviklingsansvar, der rækker ud over den enkelte film. Filmkunsten som helhed udvikles i feltet imellem det kendte og det ukendte. Derfor er det vigtigt, at der hele tiden gives plads til eksperimenter både med form og indhold. Der skal tages chancer med nyt talent, og det etablerede talent skal konstant udfordres til at søge videre. Endelig skal den diversitet, der eksisterer i talentmassen, afspejle sig bredt i den danske filmproduktion.

Det Danske Filminstitut
December 2009 / rev. Juni 2014